

EL FIL D'ARIADNA

Robert Graves: mitògraf i motòfil

Mariàngela Vilallonga

«I perquè estimava el mite i el Mediterrani que l'havia generat, va escollir l'illa de Mallorca per viure la seva maduresa creadora. Sota el cel mediterrani i mirant la cinta blava de l'horitzó marí enmig de tarongers i d'ametllers, de pins i d'oliveres, Graves va instal·lar definitivament el seu feu»

M hauria agradat de conèixer personalment aquell home del barret enfonsat, no sé si amb aire de «señorito» andalús o de «gaucho» argentí, encara que genuïnament anglo-saxó i adoptivament mallorquí, de rostre solcat d'avatars i de vida, de cabells llargs i blancs de vellesa, fill de l'altre segle i que el mes de desembre de l'any que acabem d'arrencar del calendari es va emportar de l'illa abrupta, de mans de la deessa blanca vestida de negre que ell va adorar sempre.

Però potser hauria conegut Robert Graves i hauria desfet el mite del mitògraf o m'hauria desplaçat la realitat del mitòfil. En una ocasió, un amic pintor em deia que sovint, quan hom admira amb vehemència l'obra d'una persona desconeguda i així mitificada, la coneixença i la relació més o menys continuada amb l'autor produeixen a voltes desencís i manca d'interès vers l'obra abans venerada.

Suposo que és també freqüent, però, l'efecte contrari, com deia Ciceró respecte del poeta Arquies, al qual defensà en una ocasió de l'acusació de la usurpació de la ciutadania romana: el coneixement d'una persona pot arribar a fer superar la llunyania i respectuosa admiració que hom sentia envers la seva personalitat i les seves obres.

Sigui com sigui, en aquest cas el risc de deixar d'admirar Graves després d'haver-lo conegut, ja esdevé dissortadament impensable. El misteri que pot despertar i que desperta quasi sempre una personalitat rica en recursos humans i intel·lectuals com la seva, romandrà ja inalterable amb el pas dels anys, i el teixit de conjectures i d'hipòtesis sobre el seu tarannà, i de racons inexplorats de la seva ment, es farà cada vegada més atapeït i ja no es desfarà.

I és que «el misteri no pot deixar de sobreviure», com deia el mateix Graves en ocasió d'una entrevista que va mantenir l'any 1970 en una emissora de ràdio americana, publicada com a apèndix en una de les seves obres. Potser per això, el mite, amb tot el que pot significar de misteriós i excitant, allunyat de la realitat i alhora nascut de l'observació de la quotidianitat, va ser un dels temes preferits del veí de Deïà.

I perquè estimava el mite i el Mediterrani que l'havia generat, va escollir l'illa de Mallorca per viure la seva maduresa creadora. Sota el cel mediterrani i mirant la cinta blava de l'horitzó marí, enmig de tarongers i d'ametllers, de pins i d'oliveres, Graves va instal·lar definitivament el seu feu. Un camí mig amagat entre pinedes atapeïdes i roquissars obre la casa al mar, semblant potser a aquell altre camí que baixava des de la vil·la color de narcís fins al mar Mediterrani allà on té per nom Jònic, a la Corfú dels anys trenta, que els Durrell (Lawrence, el del *Quartet d'Alexandria*, i Gerald, el d'*El naturalista amateur*) varen habitar durant uns anys. I és que totes les illes d'aquest mar tan nostre s'assemblen una mica, tenen un no sé què que les acostia i que les fa tremendament desitjables.

Va ser allà, en una vall de Mallorca, on un escriptor arribat del fred i de la boira del Nord, —però no bàrbar, si us plau—, va escriure la major part de la seva producció literària, tot barrejant història i llegenda, inventant mites sobre mites, imaginant situacions noves per a personatges antics, recreant escenes de la tradició literària més clàssica, actualitzant els mites i estudiant la seva casuística, mitificant emperadors i personatges històrics i revelant els secrets dels déus i dels herois.

I així, novament els Argonautes s'embarcaren damunt el vaixell confegit amb pins del mont Pèlion per anar a conquerir la pell d'or del xai sagrat a *El velló d'or*. Novament Nausica acollí el naufrag il·lustre i ressonà la veu de l'heroi itaquès a *La filla d'Homer*. Novament August restablí la «pax romana» i Tiberi tornà a estiuejar a Capri i Calígula nomenà emperador el seu cavall i Claudi féu matar la seva esposa Messalina a *Jo, Claudi* i a *Claudi el déu*.

Enamorat dels mites grecs, va voler descriure'ls en un manual que va redactar l'any 1955 i que inevitablement és citat en tots els diccionaris mitològics posteriors, tot i no haver estat fet per un especialista en la matèria. Però justament Robert Graves va ser un gran coneixedor de l'antiguitat grega i llatina, sense haver-ne fet la seva professió, i en canvi utilitzant-la a bastament en les seves obres literàries tant de creació com d'assaig. A més de les ja citades, a *Els dos naixements de Dionisos* trobem estudis sobre la tradició grega o sobre el poeta llatí Ovidi al costat d'un llarg treball sobre la Bíblia a Europa. I no ens ha de semblar estrany. L'any 1946 havia reconstruït la vida de Crist a la novel·la que va titular *Rei Jesús*. La tradició clàssica i la tradició cristiana unides una vegada més en la literatura occidental i en el nostre segle.

Va ser un prolífic escriptor i ben conegut els darrers anys de la seva vida, sobretot per l'adaptació televisiva de la part de la història novel·lada de Roma que va descriure a *Jo, Claudi*; però ell, com Horaci, volia ser recordat com a poeta. No sempre el destí juga a favor dels desigs dels homes.

L'ENRENOU

Verdaguer

A quest any 1986 es parlarà bastant de Verdaguier i de la seva obra màxima, el poema *Canigó*, que es va publicar fa cent anys, quan la Renaixença ja començava a respirar els aires renovadors i contemporanis del Modernisme. Verdaguier, que és l'únic escriptor català que ha creat un «isme» d'erudits i dilettants dedicats amb fervor a estudiar la seva vida tortuosa i la seva obra complexa, no és pas un escriptor que, actualment, tingui bona imatge. Verdaguier, més aviat, com diuen els vailets de disset o divuit anys, de la generació del bàsquet, sona a rotllo, a pallissa, a llibres corcats, a un immens, solemne i rotund avorriment. Si ja la creativitat que la literatura reclama al lector ve cada dia més denigrada davant la passivitat que facilita la imatge, si aquesta lectura és, a més, decimonòmica i en vers suscita un terror i una repulsió insalvables. Què hi farem, vivim un temps que qualsevol cosa, pel fet d'ésser divertida ja és bona —i això alguns espavilats com el senyor Boadella ho saben de sobra— mentre que una cosa que no sigui divertida, per qualitats que tingui, val més deixar-la córrer. Suposo que si algun verdaguierista encarregués a una agència de publicitat una promoció de Verdaguier, el costat bo d'aquell caritatiu mossèn fóra la seva dèria desmesurada de combatre dimonis, els grans espectacles que organitzava a cal març amb els Comillans tot practicant exorcismes. O bé es podria tirar pel cantó de la llagrimeta i fer un Verdaguier màrtir, romàntic i genial enmig d'una gent tèrbola i turmentada per les més diverses passions. I, sobretot, editar en còmic tot el que sigui editable, fins les *Flors del Calvari* i els *Aires del Montseny*. Facècies a part, el *Canigó* és un gran poema, per la seva llengua tan suggestiva i tan sonora, per l'excel·lent domini del ritme que tenia Verdaguier, per aquest argument d'òpera, entre la realitat i la màgia. El *Canigó* és un dels grans clàssics catalans i malament rai si ja no ens abelleix de llegir els nostres clàssics o els rebutgem en nom d'estrany universalisme i d'èfimeres modernitats.

Miquel Pairoli

EL LECTOR ESCRIU

Tornem a parlar de pintades

Sr. director,
Hi ha molts conceptes que determinen una nació: el territori, la llengua, la història, les persones, les ciutats, etc... Els seus habitants i sobretot aquells qui es considerin nacionalistes, han de saber respectar-ho. Som molts els qui estimem el país i no per això ho anem escrivint a les parets. De raons per fer-ho, no en falten, però els mètodes no són justificables perquè el fet va en contra del seu objectiu, m'enteneu? (per comprendre-ho cal estar lliure de dogmes).

Ara bé, si algú té una necessitat imperant d'expressar-se po-

dria fer-ho de manera constructiva. Un exemple extrem seria, ja que agrada pintar, buscar la façana més deplorable i pintar-la tota de nou. Tothom s'hi fixaria i es guanyarien molts de simpatitzants.

Si la necessitat d'escriure encara no ha minvat, en lloc de fer-ho a les façanes, hi ha l'opció d'escriure una obra literària i oferir-la a la cultura catalana.

En fi, s'ha de saber diferenciar entre fer i desfer. *Jacint Sarquella*. (Girona).

Gimnàs a Vilablareix

Sr. Director,
Des d'aquí demanaria al Sr. Alcalde de Vilablareix que m'in-

formi si creu que al seu poble tothom que paga els seus impostos té els mateixos drets. Jo penso que sí, però sembla que aquí no és així i és més, sembla que algunes persones no tenen dret que se'ls digui la veritat ni dintre del seu propi Ajuntament.

Se'ls va demanar un local on poguéssim portar a terme exercicis de gimnàs (ja que, si no demanes, ells no et donen mai res per iniciativa pròpia). La sol·licitud es va fer formalment per escrit, i encara esperem una resposta. L'última vegada que es vas anar a l'Ajuntament per veure si aquesta sol·licitud progressava (dimarts dia 14), se'ns digué que «semblava que els locals no eren acabats i que ja se'ns informaria. Això succeïa a

les 6 de la tarda i a les 8 el local s'utilitzava per un altre grup amb les mateixes inquietuds, però jo diria que més privilegiat.

A nosaltres encara se'ns ha d'informar si podem disposar del local, si ja és acabat, fins i tot que hi ha unes altres persones que ja l'utilitzen amb la mateixa finalitat.

Mentre nosaltres utilitzàvem el camp de futbol ignoràvem que un altre grup (quedi clar que no tinc res contra ells) practicava gimnàstica sota cobert, mentre nosaltres, l'endemà, aguantàvem la pluja al camp d'esports.

Allò lamentable d'aquest assumpte és que l'únic que aconsegueix l'Ajuntament, amb aquesta falta d'informació a al-

guns contribuents, és separar encara més la gent del poble, i crec que això és greu.

Personalment he pres la decisió de no anar més a l'Ajuntament per aquest motiu; no vull ésser més enganyada, ni demanar caritat, senzillament espero resposta a la nostra petició.

M'han assabentat que si publicava aquest escrit podrien agafar-me per cap d'esquila, però la meua decisió ha estat que, senzillament, ja m'hi tenen. *F.P.* (Vilablareix)

BOMBERS
☎ 23 33 80